

Aratási hálaadó

Időpont: Aratási hálaadó ünnep – 1954. november 7.

Alapige: Fil 4,10–13

„Felette igen örültem pedig az Úrban, hogy immár valahára megújultatok az én felőlem való gondviselésekben; mely dologban gondoskodtatok is, de nem volt alkalmatok. Nem hogy az én szűkölködésekre nézve szólnék; mert én megtanultam, hogy azokban, a melyekben vagyok, megelégedett legyek. Tudok megaláztatni is, tudok bővölködni is, mindenben és mindenekben ismerős vagyok a jóllakással is, az éhezéssel is, a bővölködéssel is, a szűkölködéssel is. Mindenre van eröm a Krisztusban, a ki engem megerősít.”

Amikor az imént felolvasott leckét elolvastam, egy élményem elevenedett meg előttem. Egyszer, évekkel ezelőtt fültanúja lehettem egy fogolylázadásnak, amely azért tört ki, mert kevés volt a kenyér. Először csak csendesen, halkán morogtak, mint a korgó, éhes gyomor. Aztán elkezdett morajlani az egész fogház, mint mikor nyári zivatar készülődik, és elkezdi morajlani a beborult ég. Azután mindig közelebb jött a vihar, már a szavakat is érteni lehetett: Kenyeret! Kenyeret! Mintha valami láthatatlan karmester dirigálta volna őket, egyszerre egy ütemben kezdett kiáltani a foglyok hatalmas serege: Kenyeret! Azután elkezdték döngötni a hatalmas vasajtókat, majd verni, rugdosni kezdték, hogy csak úgy hangzott tőle az egész hatalmas épület. És az ember megdöbbenve gondolt abban a rettentő lármában arra, hogy milyen hatalmas forradalmasító tényező a kenyér, ha nincs. Pedig akkor a fogház falán kívül is kevés volt a kenyér, hogyne lett volna kevés a kenyér a fogház falain belül? De a foglyok ezt vagy nem tudták, vagy nem akarták megérteni.

Ebben a felolvasott igében szintén egy fogoly áll előttünk, akinek kevés a kenyér. Ez a fogoly Pál apostol, aki a filippi gyülekezetnek a római börtönben írja ezt a levelet. Epafroditus látogatásra jelentkezik. Beengedik az apostolhoz. Nem jön üres kézzel. Hozza a filippi gyülekezet szeretetadományát, mindazt, amit csak jónak és szükségesnek érez a szív, mely szeret. Megáll Epafroditus az apostol előtt, és földbe gyökerezett lábbal, megdöbbenve néz rá, hogyan megsoványodott, milyen fekete karikák vannak szemei alatt, hogyan megfakult az arca, és rászáradt a bőr kiálló arccsontjára. Értelmes arcából csak nagy pofacsontjai és csillogó szeme meredezik elő. Ennek az embernek sokat kellett éhezni, és Epafroditus megkérdezi tőle, hogy Pál, sokat éheztél? És Pál azt feleli rá: *„Nem hogy az én szűkölködésekre nézve szólnék; mert én megtanultam, hogy azokban, a melyekben vagyok, megelégedett legyek. Tudok megaláztatni is, tudok bővölködni is, mindenben és mindenekben ismerős vagyok a jóllakással is, az éhezéssel is, a bővölködéssel is, a szűkölködéssel is.”* Egy fogoly, aki éhez, s mikor azt kérdezik tőle, hogy elég-e a kenyér, azt feleli rá: Köszönöm, elég! Hogy lehet ez? Úgy testvéreim, hogy a megelégedésnek a kérdése nem mennyiségi kérdés. Ugyanazért az egyik hálálkodva csókol kezét, a másik fitymálva tolja félre, hogy fél fogamra is kevés. A megelégedés látáskérdés. Pálnak titka Krisztus – ő maga mondja az igében –, aki neki új látást adott, és ezért tudta megtanulni azt a nehéz leckét, hogy minden körülmények között azt tudja mondani: Köszönöm, elég!

Krisztus megtanította Pált az úgynevezett *kollektív látásra*. Így kezdődik az ige: *„Felette igen örültem pedig az Úrban, hogy immár valahára megújultatok az én felőlem való gondviselésekben; mely dologban gondoskodtatok is, de nem volt alkalmatok.”*

Az óembernek mindig individuális látása van. Mindig csak azt látja, ami az övé. Persze, mikor a kenyérgérgést nézi, ezzel a szűk látókörrel nézi, azért soha sem elég neki a kenyér. Hát még hogyan legyen elég a kenyere annak, akit talán természeti csapás ért, akinek hamarabb learatta a jég a vetését, mint ahogy ő a kaszáját belevághatta volna a rendbe. Volt, aki szívében szorongó félelemmel, szemében pedig alápergő könnyel megállt az árvíztől sújtott nagy táblák mellett, és nézte a földön fekvő szürke kalásztengert, amelyekből nem lesz többé kenyér. Vagy megállt, és nézte a szürke határt, s messziről nem tudta, hogy tarló volt-e, vagy valami növény nőtt rajta. Az ilyen ember, aki individuálisan gondolkodik és lát, aki csak a magáét tudja látni, hogyan tudna mást mondani, mint csak azt: Nem elég! És még azok is, akiket elemi csapás nem sújtott, hányszor vannak úgy, mikor végignézik mindazt, amit betakartak, aztán elővesznek papírt és ceruzát, elkezdenek számolni: Termett ennyi mázsa, ebből beszolgáltatás ennyi, ennyi a vetőmag, ennyi a kenyérnek való, aztán lerongyolódtunk, venni is kell valamit nekünk meg a gyerekeknek is. Hát nem elég, az újig nem lesz elég!

Testvéreim, Krisztus ettől az individuális látástól akar megszabadítani bennünket. Azt akarja, hogy összefogva lássuk a mi mindennapi kenyerünket. A felolvasott szentigében Pál apostol is így néz. Neki nincs kenyere, és a filippibelieknek van. És ha a filippibelieknek van, akkor neki is van. Felette igen tud örülni neki. Felette igen örül, tehát nem az irigység az, ami eltölti szívét, mikor a más asztalára néz, hanem az öröm és hála.

Ezért a kollektív látásért tartja a győri gyülekezet ilyen későn az aratási hálaünnepet. Valamikor még később tartotta, advent első vasárnapján. Miért ilyen későn? Hiszen hol van már az aratás, régen nem búgnak már a cséplőgépek, s nem nyikorognak a zsákoktól megterhelt szekerek, rég elfelejtette ezt már az ember. Miért most? Azért, mert tévedés azt gondolni, hogy Isten a mindennapi kenyeret csupán a kalászosokban adja meg. Ezért van szükségünk nekünk arra, hogy ne csak a kalászosokban lássuk meg Isten áldását, hanem lássuk meg a kertnek minden termésében. Azért tartja ilyen későn, mert a mai napon visszafelé tud már nem csak a learatott kalászáért, behordott kevékéért, hanem minden leszedett gyümölcsért, a leszüretelt szőlőért, mindenért hálát adni. Próbáld csak így együtt látni az egészet, és ebből a kollektív látásból egyszerre megérzed, hogy bent a szív mélyén valami kezd mozogni, és tanulgatod már ezt a mondatot: Köszönöm, Istenem, köszönöm, Istenem, elég!

De nekünk nem csak így kell nézni kollektíve a dolgokat, de nézni, látni kell együtt népünknek, az egész országnak a kenyerét. Ez a drága magyar föld, amelyet Isten nekünk adott, még eddig mindig megadta a mindennapi kenyeret minden embernek. Ha az egyik területen elsodorta is az ár, vagy megsemmisítette valami elemi csapás, az ország másik felén mindig megadta az Isten. Ebben az országban, ezen a földön még soha senkinek nem kellett éhen halni. Nézd így a mindennapi kenyérkérdést! És nézd így kollektíve az aratásnak hálaünnepén a kenyér kérdését, az egész világ minden emberének kenyerét! Lásd meg, mindenütt, ahol aratás volt, az emberek a termést betakarították a mindennapi szükségletükre, az munkájuk nyomán áldásként jött a mennyei Atyától, s akkor megérted, hogy a megéhező Pál apostol, a lesóványodott Pál örülni tud felette igen annak, hogyha neki nincs is kenyere, de a filippieknek van kenyere. Az megtanít téged is mondani: Köszönöm, Istenem, elég. Én megtanultam, hogy azokban, amelyekben vagyok, megelégedett legyek.

De Jézus Krisztus nem csak kollektív látásra tanította meg Pál apostolt, megtanította Pált *a hit látására is*.

Azt mondja Pál a 11. versben: „*Nem hogy az én szűkölködésemmre nézve szólnék; mert én megtanultam, hogy azokban, a melyekben vagyok, megelégedett legyek.*”

Megtanulta tehát a leckét, mégpedig a hittanleckét, mikor a mindennapi kenyér kérdése szorongatta őt, bizonytalannal egy ige motoszkált fejében. Valahányszor szükségét látott, mindig ez az ige jutott eszébe: Jól tudja a ti mennyei Atyátok, mire van szükségetek. Mikor úgy érezte, olyan szüksége volna egy falat kenyérré, olyan szüksége volna valami meleg ruhadarabra, mert megveszi az Isten hidege, olyan szüksége volna erre meg amarra, akkor ez az ige szorongatta, ezt a leckét tanulgatta, ez járt az eszébe: Jól tudja! Jól tudja? Hát akkor miért nem adja meg? Minden bizonytalannal nem azért, mert nem akarja. Minden bizonytalannal nem azért, mert nem tudja. Erre is Krisztus tanította meg őt, és ott a római börtönben az a másik ige is forog fejében, amelyet nem Jézus mondott valamikor, hanem amelyet ő írt a római levélben Istenről: „*A ki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, mimódon ne ajándékozna vele együtt mindent minéink?*” (8,32) Mikor odanéz a keresztre, ahol Isten a legrágább ajándékot érte adta, akkor egyszerre elszégyelli magát minden gondolatáért, amelyik fel meri tételezni Istenről, hogy valamit nem akar az embernek adni. Hát akkor miért nem adja meg? A hit az, amely a kereszttel megtanul feltétlenül bízni az Istenben. Ráhagyja a kérdést Istenre. Ő jobban tudja azt, hogy mire van nekünk szükségünk.

Hadd próbáljam meg ezt a részletét ennek a kérdésnek két nagyon egyszerű példával megvilágítani! Ha az asztalra felkerül a gyermek kedvenc étele, természetes, hogy minden gyermek újra meg újra kér belőle: Még kérek, még kérek. Akkor egyszerre megszólal az édesanya, hogy gyermekem, elég! Már nem kapsz többet! Meglátod, el fogod rontani vele a gyomrodat. Mostanra elég! A gyermek azt gondolja, hogy nem elég, az anya azt gondolja, hogy elég. Ki tudja jobban? A gyermek vagy az édesanya? Mindenesetre az édesanya. Azért hát a szemek kívánságát csak győzze le a gyermek, és higgye el az édesanyának, hogy amire ő azt mondja: elég, az tényleg elég.

Vagy ha a lábadozó beteg könyörög az orvosnak, hogy ezt a rettentő egyhangú diétát próbálja valamiképpen feloldani, és akkor az orvos valami kedves ételét megengedi neki, de ott van mellette, s mikor a legmohóbban kanalazza, amikor majd kiugrik a szeme az örömtől, akkor egyszerre megfogja a beteg kezét, és azt mondja: Most elég! A beteg azt mondja: Nem elég, az orvos azt mondja: Elég! Ki

tudja jobban? A kívánságos beteg vagy a felelősségteljes orvos? Ugye, hogy az orvos? Azért hát a kívánságos beteg győzze le a test minden kívánságát, és higgye el, hogy mikor az orvos azt mondja, elég, az elég! Sem az édesanya, sem az orvos nem ellenségünk, hanem barátunk, jóakarónk, s ha ők azt mondják, elég, akkor tanuljuk meg csendben, alázattal mondani: Köszönöm, elég!

Nehéz megtagadni a szemek kívánságát, a testnek követeléseit, de az, aki a golgotai kereszt tövéből nézi a kenyérkérdést, az megtanulta a nehéz leckét, és tudja, hogy jól tudja a mennyei Atyám, hogy mire van nekem szükségem. S ha azt mondja valamire nekem: ez neked elég, ha nem értem is, ha testem többet követelne is, ha minden józan meggondolás azt mondja, hogy nem elég, akkor is a hívő alázatosságával csókoljam meg mennyei Atyám kenyeret adó kezét, és tanuljam meg mondani: Köszönöm, Istenem... elég.

Jézus Krisztus megtanította Pált még egy harmadik látásra is. És ez a harmadik látás: *a szeretetnek látása*.

Visszatérek még egyszer a 10. versre: „*Felette igen örültem pedig az Úrban, hogy immár valahára megújultatok az én felőlem való gondviseléseitekben...*” Az én felőlem való gondviseléseitekben... Pál azt látja, hogy a gondviselő Isten a maga gondviselő munkáját igen sokszor embereken keresztül végezteti el, mint ahogy az éhező, szűkölködő, a római fogságban sínylődő Pál apostolon is a filippibeli gyülekezeten keresztül akar segíteni és gondoskodni. Isten a szegények kenyerét a gazdagok asztalán helyezi el. Azoknak megélhetését, akiknek nincs kenyerük, azok által akarja biztosítani, akiknek van megélhetésük. Ez a szeretetnek a látása. Ez az a látás, amely nem jogot követel ebből, és nem azt mondja, hogy ami a másé, az az enyém is, hanem amelyik mindenekelőtt a kötelességét látja ennek a látásnak, és azt mondja: ami az enyém, az a másé is. Lehet, hogy az individuális látás azt mondja: nekem sem elég, de a szeretet látása azt érzi és mondja: másnak is elég. Ha te engedelmeskedsz, meg fogod látni annak a csodának megismétlődését, amelyet János apostol a 6. fejezetben beszél el, mikor az ötezer ember letelepszik a Genezáret tavánál, és Jézus enni akar adni nekik, mert jelentkezett az éhség, s tudja, mire van szükségük, akkor megállapítják a tanítványok, hogy mindössze öt árpakenyérke van meg két száraz halacska, s András a maga józan mérlegelésével megállapítja: Mi ez ennyi népnek? Elégtelen nekünk magunknak is, tizenharmadmagunknak – Jézusnak meg tizenkét tanítványának –, nekünk magunknak sem elég! De amikor Jézus mégis azt parancsolja, hogy arra, amijük van, arra az elégtelen kevésre a szeretet látásával nézzenek, és ültessék le a népet, s kezdjék osztogatni azt, ami maguknak is kevés, akkor egyszerre megtörténik a csoda, és ami nekem magamnak nem elég, az nekem és másnak bőven elég, s több a maradék, mint amennyivel eredetileg indultam.

Egy leckéről szólt a mai szentlecke. Leckéről, melyet Pálnak sem volt könnyű megtanulni, de megtanulta, hogy akárhogy is gondoskodik róla az Isten, ő mindig úgy tudjon nézni arra, amit az ő áldott atyai kezéből kap, hogy azt tudja mondani: Köszönöm, elég.

Oh, bárcsak mi is tudnánk mindig így nézni Isten gondviselő, testi szükségletünkről gondoskodó szeretetére, hogy mi is mondhassuk: Köszönöm, Atyám, elég! Köszönöm, elég nekem is és másnak is. Ámen.